

КЪМР-НИ БАШЧЫСЫ

Юрий Коков Федерал казначействону таматасы Роман Артюхин бла тубешгенди

Тюнене КЪМР-ни Правительствону Юйюнде **Юрий Коков** Федерал казначействону республикага жумуш бла келип турган таматасы **Роман Артюхин** бла тубешгенди. Ала экиси да бюджет ахчаны аялуу жорю-

туюну, бюджетле аралы субсидияла бериюну, Къабарты-Малкъарда аха жорютуюно жаңы технологияларын синдириюно амалларын бла онларын сюзгендиле. Тюнден сора Юрий Коков бла Роман

Артюхин Федерал казначействону КЪМР-де Управлениасыны жаңгы административ мекаманы ачылууна кыатышхандыла.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительство суну пресс-службасы.

АЧЫЛЫУ

«Борчларыгъызгъа жууаплы кёз бла къарагъыз, кемчиликле жибермезге кюрешигиз»

Тюнене Нальчикде Федерал казначействону КЪМР-де Управлениасыны жаңгы мекамны ачылганды. Къууанчылы иште Къабарты-Малкъарны Башчысы **Юрий Коков** эмда Федерал казначействону таматасы **Роман Артюхин** да кыатышхандыла. Къызыл тасманы кесип, аны бла бу объект хайырлангыра берилгенди белгилегендиле бла ала башка къонаккъа бла бирге ичинде болум бла шагъарейленгендиле. Алагъа къысха презентацияда бу къурулушну юсюнден видео көргюзюлгенди.

«Биз бла къонаккъа бир-бир отулагъа къарагъандыла, багъа бичгендиле. Инженер инфраструктура не халда къуурагъанына да эс бургандыла. Къоркъусузлукун излемлерине келишген, мында ишленгенлеге, бери жумушлары бла келгенлеге да тап болсун деп къуурагъанды жаңгы мекам. «Тийишли кабинетле, жыйынуулагъа, конференциялагъа» эркин заллары да бардыла аны», - дегенди КЪМР-де укрежденианы таматасы **Мурат Сохроков**.

«Биз бла къонаккъа казначейство шёндю турган мекамгъа да баргандыла. Анда ишленген специалистле бла тубешюнде Юрий Коков кёп алгъыш сёз айтханды. «Сиз бардырган иш магъаналыды, аслам зат анга кёре болады. Борчларыгъызгъа жууаплы кёз бла къарагъангыгъыз да ишек жокъду алай дагъады ишгизде кемчилик жибермезге кюрешигиз», - деп, бютюнда жетишимли болурун тежегенди. Роман Артюхинге да

ВИДЕОКОНФЕРЕНЦИЯ

Дагыда жашау журтла - коммунальный мюлкню юсюнден

«Единая Россия» партияны Генеральный советини президиумуну бу кюндеде регионланы кыатышулары бла видеоконференция халда уллу жыйлыуу бардырылганды. Анда «ЖКХ-да жаңгы амалла: партияны башламчылыклары жашауда бардыруу» деген тема сюзюлгенди, деп билдиреди **KABARDIN-BALKAR.ER.RU**.

«Мындан бир жыл алыз биз Челябинскде ЖКХ-ны форумун бардыргъанбыз. Анда бу бёлюню иглендириюну бурюн къолгъа алгъанбыз. Алай жаръуыгъа, энта да кетеримлей турган жартылыкъла бардыла, ала биз тек тынгысыз эздиредиле. Сёз ючюн, капитал ремонт этме система тийишлисича ишлемейди, 2012 жылда 1-чи январьдан сора оюла тургъанлагъа саналгъан юйлене кёчюрюню бир торю жоругу тохташмагъанды» - деп чертгенди Генеральный советини секретары Къырал Думаны вице-спикери **Сергей Неворов**, конференцияны башла.

«Биз кёп заманны ичинде бу бёлюню айналууу кыйиматы амалларын кермей тургъанбыз. Челябинскде форумдан сора ухалны иглендириу жаңы бла бир къауум закон жарашдырылганды. Ол санда управляющий организациялагъа лицензияла бериюну юсюнден да бек магъаналы документ къабыл кюрилгенди. Аллай 12 компания лицензия алганды. Алачы оючулары квалификация сайлаудан өтгенди. Быыл биз закондан хайыр чыгъа башлагъанын севгенбиз» - деп чертгенди Сидякин.

Ол ЖКХ-ны къырал информация системасыны юсюнден закон да къабыл этилгенни эсте салганды. Бу система адамгъа управляющий компанияны ишлерини юсеринден халар биллип тургъа онг береди. «Билимми хайырлануучуну школудеген проект да ма аны ючюн жарашдырылганды. Къабарты-Малкъардан кенешини ишине «Единая Россияны» Регионал аралы координация советини башчысы Къырал Думаны депутаты **Адалыби Шагошев**, партияны Къабарты-Малкъар регион бёлюнюно секретары КЪМР-ни Парламентини Председатели орунбасары **Натби Бозиев**, Къабарты-Малкъар регион толтуруу комитетини таматасы **Дмитрий Парафилов**, республиканы Къурулуш эмда жашау коммунальный молк министерствосуну бла ЖКХ жаңы бла къырал комитетини келечилери кыатышхандыла. Конференция бошылгандан сора **Адалыби Шагошев** бла **Натби Бозиев** Къабарты-Малкъарны жашау журтла коммунальный сферасында урунганлагъа айланп, бирге ишленуу кюлендириге чакъыргандыла. Единоросла сюзюлген тема бек магъаналы болганын эмда бу сферда кыйиматы амалла табар, тюз оноула этер ючюн аны битену энчиликлерин эсте алыргъа кереклисин чертгендиле.

Х.Х.Гучапшевни Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъалауу юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Кёп жылланы ахшы ишлегени ючюн **Гучапшев Хасанш Хажумаровичи** - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны бла Правительство суну Ишлерини управлениасыны ырыскы-техника

эмда молк жумушлары жалчытуу жаңы бла департаментини таматасын - Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Нальчик шаар, 2015 жыл 13-июль №98-ИТ

Ю.КОКОВ

Форум

Жаш алимле кенгешгендиле

Нальчикде «Жаш инноваторланы школы» деген форум болганды. Аны Россейни жаш алимлерини осозуу бёлюску къуурагъан эди. Республикалы бёлюнюно таматасы КЪМР-ну профессору, химия имулануу доктору **Светлана Хаширова** докторурун кере, форумуну чеклеринде Россейни Билим бериу эм иму министрствосуну программаларына кыатышчыра семинара, проекте бла бизнес планна жарашдыра билерча

тренингле бардырылгандыла, иму жаңы бла жаңы амалланы айналыргъа болушхан фондланы ишлерини юсюнден да айтылганды. Жыйлыуу анык халда бардырылганды, аны себепли ары къырланы кыйасы региондан да келип кыатышыргъа онг болганды.

Сунлай да форумгъа 105 адам кыатышханды. Ала Россейни юг регионлардан, Астраханьдан, Волгограддан, Москвадан, Санкт-Петербургда болгандыла. Аны кезиунде «Сколково» Фондуну таматасы бла видеоконференция да бардырылгъан эди. Форуму къуурагъандыла оюмларна кере, былай тубешилени магъанасы уллуду. Мында жаш адамла иму ишлерин жашауда бардырыча, фондладан болушлукъ табарча заналка жарашдырыгъа юйрендиле. Кёбюсюнде алимлени ишлерине чырмауукъ салганын ол болады, дейди **Светлана Хаширова**.

Бизни корр.

Сара

Алгыннгы сыйын къайтарыу умут бла

Тёбен Бахсан элден Тырныауз шахар къуурагъаны быйыл алтымыш жыл толганды. Бу шарт, сёзсюз, жер тубюнде байлыкъланы тинтиуу бла кюрешгендени - геологъланы - ишери бла байламды. Бу тарых баш жерлеринде волефорум бла мюлибден магъадан болган жерни узакъ 1937 жылда ачхан эдиле ала.

Магъаданны хайырлануу умутну болжалгъа самай къырал комбинат къурады. Ал кезиунде ишчилеге деп аны кыатында юйчюккле орнатадыла. Алай ол да узакъгъа бармайды - терк окузуда эки эмда андан аслам кыаты кёп фатарлы юйле ишлендиле: башка инфраструктура да къуурады: школа, клубла, сабий садла, Пионерлени юйю... Къысха заманны ичинде тюнене, ашханала, къонак юйю, автостанция эм стадион да салып башлайдыла. Ма алай бла Тёбен Бахсан аз-аздан шахар сифат алады эмда 1955 жылда чыккъан бегим бла

анга ол даража бериледи. Тырныауз ал кезиунде къырланы боюсуунда эди. Республикагы уа 1963 жылда кёчеди. Озган ёмюрню 70-80 жыллары комбинатны да, шахарны да кыйнагъан заманлары болгандыла; производство кёнден-кёп бола баргъан, журтланы, социальный объектилене да къурулуш кыстау бардырыгъан кезиу. Ал жылда юйле эки-юч кыаты эселе, ол жылда уа беш, он этажлары болгъанла да сюели башлангандыла. Аз санлы юйюрлеге обшежит да къуурагъан эди.

Акъры 2-чи бетдеди.

Жол

Асфальт саладыла, белгиле орнатырыккъыдыла

Каменномостское элден Хабазгъа баргъан жолгъа шёндю ремонт этиле турады. «МОСТ-СТРОЙ-1» подряд организацияны ишчилери асфальт саладыла. Проектте кёре эллини экиндинде да өз жанланы да тийишлисича жапъартырыккъыдыла эмда керекли белгилени орнатырыккъыдыла. Ремонт кёп къылыкъ онеки километре кесегинде бардырылды. Толусунлай ол быйыл октябрь айда тамам этилдики.

Майский шахарны бла Урожайное элли арасында жолну 28 километре кесегинде да бардырыла турадыла жапъартыуу ишле. Специалистле объектини зыгъыр къуоп тийишлисича хазырлагъандан сора асфальт салып башлагъандыла. Километр бла жарым узунлугунда барьерле эмда төрт жоуге жуукъ а белгиле орнатыллыккъыдыла. Мында да ишле октябрьде бошаллыккъыдыла, деп билдиргенди КЪМР-ни Жол молк управлениасыны пресс-службасыны.

Бизни корр.

Жазылыуу - 2015

Газета издается на балкарском языке с 1924 года.
Интернет-версия: zamankbr.ru

Энтга онг барды

Хурметли жамауат! Сиз бир торлю селгату бла 2015 жылны экинчи жарымына «Замангга» жазыламык къалгъан сезги, халны тозетирге онг барды.

28-ЧИ ИЮЛЬГЪА ДЕРИ ЖАЗЫЛУУНУ ЖАРАШДЫРСАГЪЫЗ, ана тилибизде чыккъан газетни 1-чи августдан алып башларыксыз.

Бизни индексидиз - 51532

Жыйылыу

Бу конюнде «Единая Россия» Битеуроссей политика партия жанылары советини Къабарты-Малкыларда регион бөлүмюно исполкомунда жыйылуу болгондору. Аны ишине «Единая Россияны Жауу гвардиячыларыны» регион бөлүмюно башчысынын орунбасары Альбек Абазов, Урунчу, урунчу, Сауланган кичини эмда право низамны саклау органын ветеранларынын Нальчик шахар советини председатели Абдулалланы Мустафа билдиргенди:

«Биринчи конюнде бери да бу советте башчылыкты этип келген Ольга Коротких, иши аслам болганына кырамай, бу жумушун тынгылы тамамлайды. Аны себепти советини жаңгы председателине да аны айырууну дурус кереме. «Единая Россия» политика партияны юсюнден айтканда, ол халкыны партиасынде. Кеси да адмла бютюнда иги жашар, тамблагы конюнерине ышанар ючюнд деп

Партияны жакчылары кырау
вопросланы тамамлагандыла

фа, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны ич политика управленисыны консультанты Жапупланы Мусса, малкыар халкыны «Алан» жамуат организациасына таматасыны орунбасары Къараланы Расул, «Точка опоры» жамуат организацианы председатели орунбасары Глашланы Фарида, Нальчикте 9-чу номерли орта школун директору Ольга Коротких, дагы эмда башкала кытышандыла.

кѣп ахшы башламчылыкка этеди эмда иги кесек иш тамамлайды. Аны себепти барыгыны да бу партия жаны болурга чакырама, - дегенди. Партия жанылары асламыны ырызлыклары бля советте председателиге жангдан Ольга Коротких айыргандыла. Аны юсюнден билдируню партия жанылары жер-жерли координация советине жиберирге оюну этилгенди. Аны орунбасарларына уа Жапупланы Мусса, Альбек Абазов, Наталья Пергуда сайлангандыла. Жыйылыуда советини президиумун, комиссиялары башчы-

лары да айыргандыла. Аларыны санына КъМР-ни курортла эми туризм министри Сергей Шагин, Альбек Абазов, Абдулалланы Мустафа, Жапупланы Мусса, Къараланы Расул, Ольга Коротких, КъМР-да Жамуат палатаны члени, чекленген жууалпылгычы болган «Юг-строй» обществону директору Руслан Мазлоев, «Афганистаны ветеранларыны россей союзу» жамуат организациасын Къабарты-Малкыларда регион бөлүмюно башчысы Тимур Хагалоев, «Адыг хас» жамуат организацианы председателини орунбасары Аминат

Шогонова киргенди.

Дагыда комиссияны кырау юсюнден сѣз барганды. Айтылган предложенияларына кѣре, быллая комиссияла кыраурга оюу этилгенди: «Культура эмда билим берүү жаны бля» (председатели Наталья Пергудина) «Социальный вопросла сулуук саклау эмда тишируланы, юйорюно, сабилени проблемалары жаны бля» (председатели Зарема Кухшова), «Патриот ниетде юйрету эмда жаш тѣло бля ишлеу» (председатели Тимур Хагалоев), «Ветеранла эмда пенсиячыла бля ишлеу» (председатели Абдулалланы Мустафа), «Жашуу-коммунальный молк вопросла» (председатели Руслан Мазлоев), «Физкультура эми спорт жаны бля комиссия» (председатели Альбек Абазов).

«Жамуат экспертиза» проект юсюнден билдируню уа Ольга Коротких этгенди. «Партия жанылары» «Жамуат экспертиза» проект бля байланы закондателый башламчылыкканы созер ючюнд тематикалык эксперт майданла кыраурга керекиси чертилгенди эмда ол жаны бля мындан ары этилик ише белгиленгенди. «Жамуат экспертиза» башчылыкканы да Ольга Алексеева кеси этгенди. КъМР-ни Предпринимательни союзуун председатели Валерий Куршев а жылыуу ахырында «Предпринимательствону юсюнден» комиссияны да кыраурга керекисин айтханды. Жыйылганы аны айтханына ырыз болгандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзипт. Суратланы автор алганды.

Алгынны сыйын
кыайтарыр умут бля

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Сабилени саны не кѣп болса да, юч жангы школ, бир кыауум садик ишленгенерини хайырындан аланы кечиндирирге, окутуурга да аман табылганды. Жаңгы болгыла, профилактикор, «Белог» деген спорт-комплекс да сулуук саклау бөлүмюно онгарлы конюндиригенди. Солурга, заманларны заукууу этдорорго суйгенге

гил болганды. Ол кезиуде он кѣп фатары кой турарган эди. Таш-топурак Бахсан черекни тыгынаны хатасындан шахарны ара районларн суу басканды. Болуму тозуру ючюнд, кѣп кызын салырга тошунди. Аз-аздан кыле жангыртылгандыла, инженер-коммуникацияла да тап жалгыз келтирилгенди.

Комбинат ишн тохтатканы бля шахарны жашауунда кѣп тюр-

учрежденияла, туризм бѣктелди, жумушланы жалчытуу сферада урундаыла. Кыралны башка регионларында экилектен кыруушларына да бардыла тырнауузуна. Производстволу жаны бля мында болум артык иги тыюлдо, алай дагыда бири уа барды - «Каббалгиско» завод. Шендо анда 300-ден аслам адам керешди. Ол айны баргыны бля урунганланы саны да юч кереге кѣбейирди. Комбинат кеси да жангдан ишлен башлар деген ышаны барды.

Сулурга саклау сфераны бля шахарны асламысы бюджет сферада урунда. Шендо анда юч орта школ, лицей, гимназия, прогимназия, школ-интернат эми эки колжаз барды. Шахта-кыруушу управленины билим берүү комбинатында кыауум ишчи усталыккага юйретилди. Машинаны жороторго билрге суйгенле уа ДОСААФ-ны бөлүмюне барырга болуктудыла.

Сулурга саклау сфераны бля шахарны асламысы бюджет сферада урунда. Шендо анда юч орта школ, лицей, гимназия, прогимназия, школ-интернат эми эки колжаз барды. Шахта-кыруушу управленины билим берүү комбинатында кыауум ишчи усталыккага юйретилди. Машинаны жороторго билрге суйгенле уа ДОСААФ-ны бөлүмюне барырга болуктудыла.

Сулурга саклау сфераны бля шахарны асламысы бюджет сферада урунда. Шендо анда юч орта школ, лицей, гимназия, прогимназия, школ-интернат эми эки колжаз барды. Шахта-кыруушу управленины билим берүү комбинатында кыауум ишчи усталыккага юйретилди. Машинаны жороторго билрге суйгенле уа ДОСААФ-ны бөлүмюне барырга болуктудыла.

ТЕМПИРАНЫ Анатолий.

уа Културганы дворедини, кинотеатрны эшиклери не заманда да ачык эдиле. Хурели сабилени юсюнден да унутулмаганды, алага деп Чыгармачылык школ ишленгенди.

Комбинаты инфраструктура объекттерини арасында шахта-кыруушу управлени, томюр-бетон завод, автотранспорт предприятие да барды. Тишируланы иш бля жалчытыра аз волтуу аппаратураны чыгаруучу завод да ачылганды. Анда 600-ден аслам адам урунганды.

Шахарда жашаганы эми уллу саны - 31 миңден аслам - 1992 жылда болганды. Эки жыл озгандан сода Эльбрус район куралтаны бля Тырныауз аны район арасы болды.

Шахарны тарых китабында кѣп ахшы бет барды. Алай, жарысууга, кыйын болумда да болгандыла. Башка-башка жылда Гирожан тарыхын ыркыла келип, мекьялгага, мюлктѣ кѣп хата салып тургандыла. Алай 2000 жылда моль айда тошунди уа бу жаны бля бютюнда бел-

лени болганды. Башка предприятиеда да болум артык кырууну ачырганды. Производство сатылмай тебериени бля аз волтуу аппаратураны чыгаруучу завод да жабылган эди. Шахта-кыруушу управленины кыауум жылланы ичинде иш бля жалчытыра аман табылгы турганды, алай ахырында ол да тохтатканды.

Тырныаууну жашуу журт фондуна арт жылда аслам эс буруп башланганды. Кѣп юйени башлары жангыртылганды, тышлары алай ахырында ол да тохтатканды. ЖХХ-ны реформироганы бля башкы программаны хайыры бля кыауум жаңгы юй ишленгенди, алага зуоругарган жашуу журтлада турганла кѣчорюлгенди.

Шахарчылары саныны юсюнд айтканда, статистика шартла мында да кууандырмайдыла. Иги жылда, башында айтылгандыла, мында 31 миңден аслам адам жашай эсе, шендо жылда 20 миң кыалганды. Иш бля жалчытуу юсюнд айтканда, адамаланы асламысы бюджет

ЭСЕПЛЕ

Тышына кетгенлени саны кѣбейгенди,
келгенле уа азайгандыла

Россеини Федерал миграция службасыны Къабарты-Малкыларда Управленисыны бу конюнде 2015 жылны биринчи жарымыны итотгарын чыгарганды, кѣплек кезиуде тамамлангычтык борчланы белгиленди. Жыйылынуу башлай, бу ведомствону башчысы Муаед Тенешев жылы озган айларында республика миграция службаны комплекс айныууна уллу эс бурганын чертгенди. Республикада кетгенлени саны кѣбейгенин айтты, быллая шартла келтиргенди. Бля бытгары бу кезиуде бля тепештиргенде 76 адамга кѣп болгандыла эмда 264-ге жеткенди. Келгенле уа (1030) азайгандыла - 77 адамга.

эсепте 8380 адам алынганды. Жашагын жерлеринде 1016 тыш кыралды регистрация этилгенди. Миграция эсептен 3658 граждандын кеттиргенди. Россей Федерацияда болжаллы халда жашаурга да 637 адамга эркилик берилгенди. Россей Федерацияны граждандствосун алганланы саны да эсенди. Аны былтыр 309-су алган эсе, быйл - 359-су. 2014 жылда тыш кыралдыла эмда граждандстволору болмаганындан 359 адамга мында жашаурга эркилик берилген эсе, быйл онтогузуоулганга алай амал берилгенди. Бусагытта КъМР-ни жеринде болжаллы халда 2064 тыш кыралды граждандын, ол санда граждандстволору болмаганында да сегизуеулен турдыла.

генди. Жетмиш беш адам а кыачынчыла келип, алага божаллы халда жер берилерини тилегенди, аладан 74-сине тилети толтурулганды. Контроль-надзор ишчи юсюнд айт, Управленины башчысы законсу миграция социальный болуму осландандырууны сылтауларындан бири болганын чертгенди. Аны себепти законодателыйдагы кыаты контроль этуу, республикага законсу келгенлени санын азайтуу эмда ише эркинлик эсти тохтуну тыруу миграция контроль этуу бѣлѣмю баш борларындан бирлерди, дегенди.

Докладда сѣз оперативти профилактика ишлени юслеринден да барганды. Бу конюнде «Негелегал-2015» дегенча операцияла бардырылгандыла. Алага Управленины жер-жерде бѣлѣмюлери кыатышхандыла. Жылы башындан бери миграция законодательстволу республиканы жеринде битеу да 6109 бузуклык этилгени ачыкылганды: 141-кыруулуша, 5291 жашуу секторда, 33 промышленный предприятиеда, 119 эл мюлк-де, 367 саты-алуу объектеде, 101 адамланы жумушларн толтурган, 57-си да башка торло ишледе.

Аны айтканга кѣре, республикада миграция болум артык бек торленгенди. 2015 жылны аягы айны ичинде «Нальчик» аэропортка келген эмда адамланы саны эки кереге кѣп болганды. Ол а 2015 жылда Тюркге, Сирияга, Иорданияга самолѣтла учуп башлаганы бля байланыды. Таш кыраула палдан бля граждандстволору болмаганыны миграция

«Биз КъМР-де МВД, Урунчу, иш бля жалчытуу эмда социальный кыруулау министрстволу, дагы эмда башка ведомстволу бля бирге тыш кыралды ишлени саны тергенди, билгенли тырабы. Республиканы жерине тышындан келип урунганла мында ишчилени санын бютюнд кѣбейтедиле деген жахад жорююйдо да, тинтилеу ол алай болмагыны кергезтедиле,- дегенди Муаед Тенешев.

Ол билдиргенча, былтыр 3658 граждандын кеттиргенди эркинлик берилгенди. Алай бля квота толусунай хайрыланганды. Былыны 1-чи июлунда уа сегизуеулен ишлерге эркилик этилгенди. Ала бары да аман бля Тюркден, Египеттен, Италиядан, Сириядан, АБШ-дан келгендиле. Отчѣт кезиуде ичинде кеси аларына ишлерге ырызлыкларынын билдирген 1778 адамга палдан бля граждандстволору 11307,0 миңг сом фвайда тош-

хандыла. Миграция законодательстволу бузуклык этгенлени асламысы Вьетнам Республикандан келгенле эдиле. 2015 жылны 1-чи январинда чыгарылган жаны жоруклага кѣре, Россейге келгенле ишлерге эркинлик неда патент алыр ючюнд орус тилин, Россей Федерацияны законларын, тарыхын, маданиятын, адет-ѣдеттерин билрге эмда бигеулерине медицина страховкаларын алып келирге керекдиле. Ол

ХОЛАЛАНЫ Марзипт.

Къармашуу

Багъасын чыгаргандыла

Май районода эзыбар мал ашла чыгаруучу «BEST» компания куралтаны алай кѣп болмакчы болсо, Россей Федерацияны кѣп регионларына атын айтдырганды. Ол кесини продукциясын жиберген жерлени саны эсеп барды.

Сониде болган регионла аралы коргосперение кытышанды, анда «Бизнесе жетишилери» экинчи даражалы майдан бля суугаланганды эмда анга «Регионланы атын фонду» деген диплом берилгенди.

«Мал ашла хазырлай туруп, биз аламы татымлылыкларына, бирге кылай келишгенерине уллу эс бурарбы. Аны себепти ала бля юк кыналытыны бля мейданы басыган заманда бир зат кыраурга керек болмай кылады,- дейди Александр Ромашенко.

Бизни корр.

Оюулашуу

Жамуат бля тохтмай ишлейди

Алгарыкыла КъМР-ни Табигъат байлыкка эмда экология жаны бля министрствосуну департаментинде болган жыйылыуда 2015 жылны биринчи жарымында ишн эсеплери чыгарылганды. Алай кѣп отчѣт кезиуде ичинде тохсан жети рей болганды, правого бля бузуклык этилген жетмиш тогуз иш ачыкылганды. Аланы этгенде административ жуула тартылгандыла эмда алага 119000 сомга тазир салынганды. Бу конюнде ол

жаныны 75500 сом алынганды. Аз тобюен эмда жок бля барган жануарлары этлор-генге, битимеге заран салыналга 5,15, жануарлары, кызылталыны турмушларына, кызыл жерден башкага кѣптен жолларына хата салынганга - 8, ууулуучу жорукларыны бусзыналга да 35 протокол жазылганды. Сууда болган байлыккага заран салганына да жуула тартуу жаны бля 2, жануарлары дунисына бузуклык этгенери ючюнд да 19

протокол жарашдырылганды. Дагыда ууулуук жѣт бля департамент отчѣт кезиуде ичинде адамла бля аныгылау ише уллу эс бурганды, юйорюну бардырганды, сурула кыраурга кѣп. КъМР-ни Табигъат байлыкка эмда экология министрствосу тѣрегед кыруудеге ие кѣзден кыраурга керекисин дайым да жамуатны эсине салганыла турды.

Бизни корр.

Эл мюлк

Саранчага - кычуло дарман

Къабарты-Малкыар Республиканы Биринчи министрствосундан билдиргенери кѣре, Прохладна районода алгарыкыда азиялы саранча жайлырга кыоркуу чыгыган эди.

тулени кезиуде «Отбор» деген мюлкюно 108 тѣктер жеринде азиялы саранча табылганды. Зараны сенгичени саны хар квадрат метрге 200 бля эди. Специалстволу оттирени саранчаны куруткан энци дарман айны эзар конюнеринде «Россеюкыруу» учрежденини специалствери бардырган тин-

жыйылмазча специалствени кыауум контроль бардырганы турды. Зараныла аслам жыйылган жер эсленгенди, аны юсюнд мѣчмай ведомствону район бѣлѣмюне билдирге тишидиле.

Бизни корр.

Проект

Ушакыла, тренингле, лекцияла

16-чы-21-чи июлда Эльбрус КъМКУ-ни билим берүү-илму комплексинде студент управленины келечилери кыатышы «Август-ЭКО-2015» деген Регионла аралы билим жыйылуу башталганды. Иштин маанисинде Анга кыатышпагыла право жоруклары билдирилди.

Документте бля ишлерге, адамла бля байлыккы жороторго юйретилди. Дагыда кѣп торлоу тренингле, лекцияла болуктуды.

Проектни баш магнанасы - студент билдиргенди. Иштин тамасын кичю бля жаш адамланы тюз жолга салырга,

Бизни корр.

ЭТИМЛИЛИК

«Жашауум энди башланганча көрүңөди манга»

Узак 1969 жылда, аскер борчун топтоуп, Деваланы Рамазан Нальчикке шахар телефон сөздө монстр болуп иште токтойды. Аны баш бирге Кэбарты-Малкыр кырал университетинин ингири курдаларына да жордоп, ПС сөздүктөрүнө кирип киргенге таят. Эди. Он шокко окутуган замандарында бери да кырууручу усталыктын жаракатан. Алай баш алгы атынтен жаш экзамендени жетишми бери. Энди он студентти.

- Иште урунуу кичинекейлер алырга келгенде, директор а, көп да сөздө турмай, жиберик тойноктоп, деп токтойды, - деп эскерди Рамазан. - Мени башымда кулукчулук профессионал билимдери болган милет каддала жокчулду деп тырман эгедиле, деп кошшды. Сора кыска заманы ичине документтерин жарашарды, кыюулук туурдурады. Алай баш Куйбышеге атанам. Анда сызыны электротехника институтуна киреме. Аны 1975 жылда бошоган эдим.

Бери кыйаткандан сора жаш специалистини өгөмдө электросвязь цехин началыгынты кулукчулук салады. Жашауу бир бирин алыштыра бардыла. Жашауу бир бир жерде туруп турмайды. Рамазан ойдегиле да болары, аны баш бирге уа кепир заманы оюсонден да сагышы этерге көрк эди. «Тройкойду управленинда ишленгенге фактара бери эдиле да, мен ары көчөргө такук болма, - дейди Рамазан. - Эки жылдан асыздык бир кыуум торлениуле болдыла, мени да артка чакырдыла. Угай демедим, алай айтыра тойко эди. Бөмөндө торлоорто кулукчулукта болганым. 1984 жылда уа республиканы саясында ишленгенги профсоюздарыны область комитетини председатели кулукчуну топтоурга чакырдыла».

Бү организационга Дева улугу тогузу жылыны шашылгы этгенди. 1993 жылда уа аны кесине республиканы президенти Валерий Ковок баш Правительствою он замандагы председатели Черкесланы Георгий чакырдыла. «Сен сызыны ишини ой билесе, аны тынгылы бардырлыксы, санга бек шынабыз. Аны Сөветли республиканы сызыны почта управленини башчысына тийишли көрөбүз, - дейдиле. Алай баш «Россияни почтасы» федерал почта сызыны КМР-де филиалына башчылык эти башшайды.

- Алай шыналуулугу кертичи болмагыз жаракгы тойко эди. Он жыл уа, ким да биледи, бек кызын, бек кызын болган-

ларын. Совет Союз чачылган кезиу кыалтой торлоо башламчылыкты да финанса баш жалчыгы кыралыны, республиканы да экономикасы бек кызын борч эди. Не КМР-ни Правительствосуу, не Связь министерствосуу бусагында Нальчикде Шенгучоку аты орамда сөөлген почта бөлөмүнө курулушундан аран бардыр оңгары жок эди, - деп эскерди Рамазан. - Ноябрь айны колеринден бирчиде теревис, эшитки, попу да хазна болмаган, коммуникациялары ишлемеген, кыскасы, жаланда кыабгырлары сөөлген мекимга көчөбис. Управленины аппаратындан онбеш адам, беллерибизни да кызы кысып, машокта баш курулушдан кыалган кир кичимки бир неча кино ичинде чыгарып төккөбиз. Эшик орнаткасы, артиндеки келсек, он жок, полга линолеум салып көтөск, экинчи кюн он сыдырып.

Бююн он затланы көлө эслеринде тутмайды. Биз а теревелеге пленка тартып, Ма алай ишленген эдик. Хар затны да тап халга келтиргенибизде уа, меким да толуу куюно баш ишлеп башшайды. Ма ол заманда аны ючюн көп даулашырга тыошгонди. Сөөлөдөн башыбыз бош болмай кыалган эди. Он көзүлөдө мени бир-бир кулукчулуктаны көлөргө берю топонлей көрөне эдим. Манга экономика эм

финанса жаны баш оруубасарым Наталья Никоская эмда аны баш ише - Нальчикде почта бөлөмүнө таматасы Владимир Никосский бек улуп болушук этгендиле. Мен алапы он итиликтерин жашаган дунимда учурууку-тойлоо кылат.

Раз-маз атлаганды. Коллектив алгынчыгы башчысын унутмайды, телефон баш теркер сөзөшөдиле, байрамга баш алгышшайдыла, жашауу кылай барганын сорадыла.

-Иште кетип, сая жылыны ичинде койрналмай турганма солуда болганым, - дейди Дева улуг. - Бусагытта уа мен башка мушумла баш көрөшөмө. Жашарым баш бирге тоюк, кафе да салганма. Кырал службазы жашауум көп жылларын бергенме, энди башчылык эте билген хуаллим бизнесде жайырларныга сөөмө.

«Россияни почтасы» службазы алай бир жылы кулукчуг этеним баш да өткөмөнө. Болсада, андан сора да, бардыла багыталган заттарым. Ала мени сабийлениде аны жашым баш кызым. Алапы жетишмилерине кыууамда, ала ючюн мен бир да башчыны энште этмегенме. Бусагытта хар бирини кесини ойю, ойюру. Аны баш бирге уа иги специалистиде. Тогузу туудурум. Жашауум энди башланганды, деп айтырга болушукма.

Бююнкоже Рамазан алгын жылында почта бөлөмдө урунганлары эсине улуп журмет баш тошоюди. Дауланга Залим, Черкесланы Анаур почта ишде «Сыйлыктын белгиси» оддени алгылаша жагызыдыла. Дагыда Кочмызланы Магомед, Кочмызланы Ойка, Батырбиланы Жахадуу, Тебердиланы Мустафа, Кяхарманланы Ибрагим, Шауаланы Анаур эм көп башшала арагы билмеленери, ишлерине кертичиликлери, усталыклары баш айырмалы эдиле. «Жар-Сыгыла, алапы асылмысы ауушкандыла, бу жашла республикада почтаны ишин тап куарга колерини кошкандыла», - дейди Дева улуг.

Республикада почта сызыны айнытууда Рамазаныны кыйыны да бек улупу. Аны ючюн он даракты кырал саягыла да алы тийишли болгонды. Анга «КМР-ни сызыны сыйлы кулукчусу» деген махтауу да да атлаганды.

ХОПАЛАНЫ МАРЗИТ.
Суратын автор алгынды.

Энци оюм

Көп болмай «Заман» газетде Сараккуланы Асиэны «Кесибизден кыла болуму?» деген статьясы басмаланганды. Анда сөз бюонниго профессионал музыкабыз не халда болганыны, кемчиллик юсюндөн барганды. Автор бу проблеманы көтөргөнгө ирзылыкты билдирме. Алай алапы кетерип амалгагы эс буурга да заман жетгенди. Аны юсюндөн мен да оюмуу билдиргем излейме.

Көрүңөдү искусствоңуу жалгын затпадан ким айырыр?

Сыгытта Асиэ бюонниго жырчыларыбыз репертуары осал, энши халда болганын белгилегенди. Он асламында ала жыралыны кеслери жазган баш байламталы. Совет жылда хар сангагы чыкканы репертуарына, аны кой да, сыфатына, юсюне-башына кыраган хушөөт болганды. Кырал автордан жангы жырны салып алып, профессионал даржагы эшитиргенде радиого тынгыланганга, кырауулуга да. Аны жаздырып, ол жыр фоннда кыалганды. Позле, композитора чыгармалары хар эсирге чыккырай алып, гонимдары бек тынгыланганга, кырауулуга да. Аны жаздырып, ол жыр фонда кыалганды. Позле, композитора чыгармалары хар эсирге чыккырай алып, гонимдары бек тынгыланганга, кырауулуга да.

Былда уа аны айыбы манга да жесини. Бам, хар ким жеринде кесини иштен этерге керкиди.

Хар жаш жазганы аны кырауучуларга эшитиргеси оюнгени бамды. Алай аны кылай билсең, алай торло санагы чыгарганыны мен отурамаймы. Хушөөт кетпелги, сөзлөрүн, максамын да кеслери жарыга корошуп, бир торло магынасы болмаган, хушөөстө, профессионал жаны баш да осал жерге алып койгырадыла, аны бир жерге торлендирит неда аны башка сөзлө жазганыча этип, жырлап кыдыла. Башканы чыгармасын урпагы этебиз деген аксыл кемчиди алагы. Была бир башка закондуу кыдырады. Он өтпорок композиторланы, жырчыларын да ишлерин жарыга проңу кулукчуге министр. Икустоуу шокланы таматарланы кулукчулары сая, аны кандинде жер-жерги власть органа Куктура министрство баш келишиге тийишли болганын чөртөгди. Бу тоз оюмду, Парламенттин жыйынууунда сөз икустоуу, музыка шокланы юсюндөн барган эсе да, ол бизни туюмбаныз да келишиде. Энди куктура юйлөни ючөдөн бир ишлендире.

Алапы да бир кыуулууну таматарлары бу сфердан узак болганын аны билебиз. Клубну оюкчын тыюнгени трактористе неда бир башка усталыгы болган адамга берип, бир торло иш бардырлык башшайды. Алагы таматарлык этпөгөн, эшикерин ачып да кырамай, ай жашкыран алып турдыла. Былда элени таматарлардан да сороруга тийишиди: «Сен анга биз не зат кочкундук?» деп. Алада жайлыны иш бардырлыксы, бек журналистиде, барып, аны юсюндөн айтырга, жарыга көрөбиз.

Мени тоз аныгасынла, конмаймы. Алай бингы бир торло хушөөдөн өтмөгөн жыраланы жылдан-жылга айтып, жагыланы хазырмайдыла. Бирле уа башканы чыгармасына ушад арчыкка от деп тийди. Он болуп бу жаны баш билим болмаганын ачыккал кыды. Бек осыла уа, ала музыка икустоууну артка тарттыла. Тынгыл кураалдарына, сөзсөз, радиоиде, багылган башшан хайралары. Былда факултулгагы интернаты ачылуу бу икустоууга улуп сөбөлпик этпегине шышаман.

Халкыбызда тобеген дагында

СЫНАУ

«Аскер усталыкы алыргы а тингендеге кыошула барады»

Тырнагуурун 6-чы номерли орта школунда, битеули билим бергенден сора да, окуучулары аскер-патриот жаны баш юйрөтүүдө да аслам эс бурулады. Бу иш кыскай бардырлыксы юсюндөн бизни баш ушакында «Кыркыуусу жашау этуу» дерден баш физкултурдан устас Малкыркуклары Махти айтаңды.

ушокдан атдырырга юйрөтпирча онлга куууурадыла.

«Юйрөтүлганы» санына кыошулууга оюнгөне уа кыюуола?»
- Ала не заманда да аз тойлоодо, аны ючюн ары сабийлени айырырга тошеди. Ала анга тийишли болганыларн билимдери, ишлери, не жаны баш да хазыркылары баш көрүстөргө итинемдеш. Сөзсөз, жаруу этгенде, эршигенде, кыйын кезиле да тобейдиле,

Малкыркуклары Махти.

ралганы?»
- Хар юкөдөн да көп салып ишленгенбиз баш. Былдадыла устас башчы Жашуулары Маринаны, класса Тулийланы Аннаны, Анхаланы Айшатны, районну Сабийлени он жаш тылоно чыгармачылыкларыны арасыны кошокш билим берю жаны баш устасы, «Элбүс-поиск» кыууамы башчысы Александр Вербицкий, школда медицина ишине Толтургаланы Ленаны Кыйнлары улупу. Республиканы оюнгөн сыгыттогуна уа ачы болушукту эти-анала эткендиде.

- Алай, мен билгеникден, жетишмилериги аны баш чекленемдиде.

- «Зарницада» хорлаганыбыз ючюн бизни ОСБ-ни КМР-де Чечки управленинысы башчысына сауыгаларына бардырлыган коюкурсуна аскерлени эдиле. Анда чеклени жаш шыкырга химия затпадан кыоруулаган кийимлени терк кийүүдө, гиче калыбу ушокдан атырдыла, автоматны чачы жыгыла, эстафеттада эришкенде, медицина жаны баш билим, стровый хазыркыларын көргөзтөндиде, аскер жырла жарлаңдыла.

Окуучуларыбыз, анда экинчи жерин алып, управленины башчысы генерал-майор Анатолий Пугачевну сауыгасына тийишли болганыды. Дагыда чөкүлө кылай саууттанналарын көргөндө, киноланы службалары баш шыгырейленгендиде.

- Патриот акциялагы да кылай даткыша болуру?»
- «Хорламын маршы» акцияны чеклениде текказ бийлиги фронтда жоюлган аскерлени Тер-Кында эсертмеление голле салгыныбз, заставалады кыралгын митингенде да болганыбыз. Былай көп торло ишлеге кыошулганбыз, онда Хорламын Белгисини эстафетасына баш байран кыууулагы да.

- Мен оюм эткенден, битеу бу аталган сая затпадан жашууларындагы кыюмай кыламыдыла.

- Хар, жаш аскерчи курун бошоганын аны көргөндө, аскер уруга ичинде, кыадапарланы Сауттангын кочле баш байлмыз этпегенде. Бусагытта окуй турганын ичлеринде да аскер усталык алырга оюнгөни эти кесекдиле.

Ушакыны Анатолий ТЕМИРОВ бардырганды.

Жаш аскерчилени кыууум.

бирде этерге да керек болды, алай ала андан кыркымайдыла. Сора сабийли бир бирге терк окуна шүбкө болуп кыалганчалары, телгенире болушугуна ашыкчылганры, салган борчларын топтоурга итингенелери аламат шартыдыла.

- Жаш патриотланы хазырада жетишмилериги юсюндөн да бек айтылады...

- Биз «Хорлап» атлы аскер-спорт оюнда башка командалагы биринчиликты чыккыдырып барганыны жайырма эки жыл болды. Республика даржада да ахшы көрөмдөрибиз бардыла. Школда «ДЮП» көлтрген көп майдалла жыйылганга.

- Он барысы да, баям, эсе келген тылолени хазырага тохтасуз барганына шыгытды.

ДЮСАФ-ны баш МС-ни жер-жерли бөлөмдери, чечки коммандатра, район болнында баш кыска байлмыктык жюрютебиз. Ала бизде айгыл болушадан, бюондода эришулени заманларында. Дерселени кеслерины базыларында бардырырга эркин эгедиле, автоматты чачы жыгырга, протызгаланы кирге, химия жаны баш кыоруулануу амалларына тошоюндордөдө.

- Молк-техника жаны баш уа халыгыты кылады?»
- Кеси заманында бизге Калашников автоматны макети, эки пневматика ушак, атып чакыр, эдиле жуктарына да баш мешок берилген эдиле. МС-ни республикада бөлөмю онбеш протызгаланы саугалгангады, шахарны административиясы болушугуна баш уа химия суудан кыоруулануу амалыны комплекти алынганды. Кесибиз ишчилери ишленбиз, алай баш школну кесинде да

бир кемчиликти айтмай болмайбыз. Көп жаш, кызы музыка школларда окуту болуп, андан ары билим алырга унамайдыла. Ата-аналары да андан сора кыайда ишлер, артисти айлыгы азыды дегенели, сабийлени эслери куу ахшы бу бардыла. Нальчикте филармония, Музыка театр да бардыла. Ала аны табылып. Бусагытта кеси да амал эткен осал жашаркы тойлоодо.

Сараккуланы Асиэ «Кесибизден кыла болуму?» деген материалда бизи жырчылары халкыла аралы эришуулеге кылай торло, не сөбөлдөн барганылары юсюндөн соруну да көтүргөндө. Былдады ол ачык айтырды да, биз ангылабыз, сөз торк миллети «Торквизион» атлы эришюну юсюндөн айтылган. Ары бизден эки жыл да бир жыры кызылганды. Анга айыруу Кыраачада эткенди. Бизден юйюрге ары Текуланы Анаур киргенди.

Он бирденгеге көре, ары хазырлана, адегетче, бир торлоуу кырауулуга болушадан. Бир кюн алга билдиргендиде юйюрге, жырчылагы да. Ала хар бири кеслери алпарына сайлагандыла жырларын. Автор жараткан жырчы кызыла болганыла, алай бу эришюу форманы кызыла, адегетчи, келишмиймиди, ала кыраардыла анысы, башка жанына хазна эс бурулды.

Он деген а неди? Жыры сөзүни эсонде кыладыга керекди. Жырчыны аузыны коючолодо, диалогонун келтиги - баш бир кичиге керек тойлоодо. Эки жол да бир жыры аны сөбөлпи сайланганды. Он бошогандан сора Анаур от эришюну кыраганы алары санына кирген келегине айлангы, былай айтырма дегенди: «Жырчыла терк тойлоодо. Сиз сиз терк бошогандан кылай жар керекди, не затка эс бурурга тийишлиди - бирини кыдыла керекти жоруклары аныгалан чыккыгы жок эри. Аны сөбөлпи тынгылы хазырагы сонтары болмагыды, бери да не заттары бар эсе да, аны жырлагандыла».

Текуланы Анаур, мени оюмуу көрө, той айтканды. Бизни жырчылары кыруулазанды. Алай былдады бизге хар кимни терсени турмай, мен жырчыма деген репертуарын бир эки-он тынгылы, кыайда да айлысы айтыра жыры жок эсе, алай улуп эришуулеге кыламызга не сөбөлдөн базынады?

Музыка икустоууда хал акырысы баш да осалды деп кыоюуган да керти болмаз. Сөз ючюн, СКТИИде, аны куктура эки икустоууда колледжинде да окутуган жаш тыю, улуп шахрада билим ала турганыла бардыла. Он санда Саратовдагы консерваторияда композитор болмак окуй турган жаш да барды. Ала халкыбызга жарала деп шынабыз.

Андан сора да, жырчыларыбыз халкыла аралы жер эришуулеге кытышадан. Аларда, ийнагы башшайды, бирден онтуу тойлоо эселе, осал керимейдиле. Айхай да, мактамчыландан эсе жырчыларыбыз көбөйөрдө. Он алай болууга керекди. Кэбарты-Малкыркукларыны бек ичлериене Жетеланы Мустафир, Хасан Карданов, Байкучулары Абидин, Заур Жириков, Аслан Дауров, Никат Османов, Малкырдунаны Идирс дагыда башшала башшайды.

Шуур Алпахча, бюондо да барыла алай адамларыбыз. Аланы эсизиге аспайды. Асанланы Кулина, Абдуланы Борис, Бечеланы Чапкы, Бечеланы Али, Курийланы Борис, Кытайланы Магомед, Токуланы Рап, Гадилийго Зау, угай демосези, Эчеланы Музафар да.

Сизни да, багылы газет окуучу, окумуштууну билдире сөзөбиз. Алай баш ишбиз айга баргылабыз.

ЭЧЕЛАНЫ МУЗАФАР
КМР-ни кулугарасыны сыйлы кулукчусу.

Кыууураны фестивалы

Москвада Кыуууранга аталган Халкыла аралы фестивалы башланганды.

Сыйлы китопны баш магынасы эм оюм сөбөлпик милктер юсюндөн бизни көчөрунчү Валерия ПОРОВОХА халпардыны.

- Кыууууран - динни идеологиясы. Он миллиард баш жарым адамны жыды. Мусулман кырааланы президентлери анга кыууууран салып атып отурду.

Он конституция эм адеп кодекси. Анда исламны тутханлары хар атламы жазылды. Законланы толуп жыйымдыгы, аманлыкыла ючюн жууулулуктарыны, саутук жашууу жалчытууну да санап.

Кыскасы, бек хайрылы окууду. Мени тамашларымы арасында торло-торло адамла бардыла

- православиелге, атеистте. Алапы ичинде бир кюннө бир сүра окутуула да тойлоодо.

- Кыуууураны неча көчөрунчү барды?»
- Бек аз: жангыз да тогузу. Айтырдыла. Россейде 22 миллион мусулман жашайды. Англида 108 көчөрунчү барды. Французда башшан хайралары, он көрө көчөрунөдө. Он бу китакча коубатыш дуняда улуп сейир болганын көргөзөдү.

- Муну кылапы бир кертиги? Кыуууураны, баш сыйлы текленине, тюзетимдиде?»
- Амилени оюмлары бирди: аны VI-VII өмөрдө кылай окутуган эселе да, бюондо да алпайды. Кыуууураны редакторлө этмөгөндиде. Билбиз уа уа тозөте тургандыла.

Аны ючюн болуп, торло-торло жарашыруулада бөлөмдери,

тизгилери да башшайды.

- Туратка этпеген неда ИГИЛге уруула барганында да окутуула барды?»

Бизде исламга көрө жарыкчыландыруу бек осал даражадады. Андан сора уа бизни мусулманларды бек бардыла ИГИЛ-ге деп жарыкчыбыз. Исламда кесини кырауулары тышандан аргасиз этерге чырда жарамайды. Аны юсюндөн Муаммат фыйгамбары былай айтыу барды: «Эки мусулман бир бирге кылаыны тиреселе, айтпорген, уушкан да жажымнөгө бардыкчыла».

- Кыууууран - суратлау чыгармасыды?»
- Айхай да, Алпахчы сөлөри назмула баш аныгатыландыла. Кыуууураны редакторлары юсюндөн Пушкин да айтканды.

«Российская газета».

